

Piotr Mysiak

Uniwersytet Zielonogórski

ORCID 0000-0003-1019-5190

p.mysiak@wpa.uz.zgora.pl

Lingua franca?* Polsko-angielskie problemy w komunikacji na przykładzie terminologii angielskiej dotyczącej zasiedzenia nieruchomości

Słowa kluczowe: zasiedzenie, polsko-angielskie słowniki prawnicze, angielsko-polskie słowniki prawnicze, komunikacja prawnicza

Streszczenie. Przedmiotem artykułu jest bardzo istotny problem w polsko-angielskiej komunikacji prawniczej. Problem związany jest z polsko-angielskimi i angielsko-polskimi słownikami prawniczymi. W celu pokazania tego problemu analizie zostały poddane tłumaczenia w takich słownikach podstawowych terminów dotyczących regulacji zasiedzenia w Anglii.

Lingua franca? Polish-English communication problems based on the example of English terminology regarding adverse possession

Keywords: adverse possession, Polish-English law dictionaries, English-Polish law dictionaries, legal communication

Summary. This article explores very important difficulty in Polish-English legal communication. The problem is connected to Polish-English and English-Polish law dictionaries. In order to show this the translations from such dictionaries of basic terms connected to regulation of adverse possession in England were analysed.

1. Wprowadzenie

Do napisania tego artykułu skłoniła mnie chęć pokazania istotnego problemu w komunikacji pomiędzy prawnikami w języku angielskim. W trakcie mojego pobytu w Cambridge University i później, w trakcie rozmów z moimi kolegami i kolegami wykształconymi w tradycji Common Law, zauważyłem problem z wzajemnym zrozumieniem, ale tylko w sytuacjach, gdy rozmawialiśmy o prawie.

* Artykuł powstał na podstawie badań przeprowadzonych w ramach projektów „Analiza prawno-porównawcza poziomu bezpieczeństwa ksiąg wieczystych w Anglii i Walii oraz w Polsce” finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu Miniatura 3 (decyzja Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z 7 listopada 2019 r. Nr DEC- 2019/03/X/HS5/00674) oraz „Wybrane zagadnienia brytyjskiego prawa rzeczowego w ujęciu prawno-porównawczym” finansowanego w ramach X edycji konkursu Małe Granty (Uniwersytet Zielonogórski).

Po paru latach badań nad angielskim prawem rzeczowym zrozumiałem przyczynę tego problemu. Okazało się, że używamy zupełnie innej terminologii w języku angielskim bądź niektóre terminy mają odmienne znaczenie, a dostępne polsko-angielskie i angielsko-polskie słowniki tylko sprawę komplikują.

Uznałem, że aby jak najlepiej pokazać wspomniany problem, zasadne będzie posłużenie się przykładami. Wybrałem kilka podstawowych terminów, które, jak się wydaje, powinny być powszechnie zrozumiałe dla prawników władających językiem angielskim, i związanych z zasiedzeniem – dość powszechną instytucją wywodzącą się z prawa rzymskiego. Chcąc sprawdzić możliwości polskich badaczy, przejrzałem wszystkie słowniki specjalistyczne prawnicze dostępne w bibliotekach Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu Zielonogórskiego, które, jako instytucje badawcze, powinny dysponować odpowiednimi w tym zakresie narzędziami. Dodatkowo wykorzystałem również słowniki z prywatnych zbiorów.

Celem niniejszego artykułu jest pokazanie istotnego problemu w komunikacji prawniczej, a nie analiza instytucji angielskiego prawa rzeczowego. Problem z dwujęzycznymi słownikami prawniczymi jest już analizowany w literaturze, niniejszy artykuł pokazuje to w kontekście określonej instytucji prawa rzeczowego w prawie angielskim¹.

2. Terminy związane z pojęciem zasiedzenia nieruchomości

2.1. Adverse possession

Zgodnie z najprostsza definicją *Oxford Dictionary of Law* jest to władztwo faktyczne nad nieruchomością, do której inna osoba ma tytuł prawny, z zamiarem posiadania dla siebie (ang. *the occupation of land to which another person (the paper owner) has title, with the intention of possessing it as one's own*)². Podobnie to definiują inne anglojęzyczne słowniki³. Nasuwa się nieodparte skojarzenie z terminem „posiadanie samoistne” z naszego Kodeksu cywilnego, niemniej jednak należy

¹ A.D. Kubacki, 3.6. *Organizacja warsztatu tłumacza przysięgłego*, [w:] *Tłumaczenie poświadczane. Status, kształcenie, warsztat i odpowiedzialność tłumacza przysięgłego*, Warszawa 2012, <https://sip.lex.pl/#/monograph/369253193/21/kubacki-artur-dariusz-tlumaczenie-poswiadczane-status-ksztalcenie-warsztat-i-odpowiedzialnosc...?keyword=s%C5%82owniki%20dwuj%C4%99zyczne-&cm=SREST> [dostęp: 19.10.2023] oraz cytowana tam literatura.

² J. Law, *A dictionary of law. Oxford Quick Reference (Kindle edition)*, Oxford 2018, s. 452; *idem*, E.A. Martin, *A dictionary of law (Kindle edition)*, Oxford 2013, s. 275.

³ P.H. Collin, *English law dictionary*, Teddington, Middlesex 1986, s. 7; *idem*, *Dictionary of law*, Teddington 2000, s. 10; D. Greenberg, F. Stroud, *Stroud's judicial dictionary of words and phrases*, London 2012, s. 81-82; J.E. Penner, *The law student's dictionary*, Oxford 2008, s. 71; P.H. Richards, L.B. Curzon, *The Longman Dictionary of Law*, Harlow 2007, s. 16-17; D.M. Walker, *The Oxford companion to law*, Oxford 1980, s. 34.

pamiętać o innym zakresie tych pojęć. Nasze posiadanie samoistne jest szerszym pojęciem, ponieważ również właściciel może być posiadaczem samoistnym, poza tym – o czym będzie mowa w części dotyczącej posiadania – prawo angielskie nie wyróżnia posiadania zależnego. Co bardzo istotne, pojęcie ‘*adverse possession*’ jest używane w Anglii i Walii jako ogólne określenie instytucji zasiedzenia (np. w ten sposób zatytułowane są w podręcznikach do prawa rzeczowego rozdziały dotyczące zasiedzenia)⁴. Na marginesie należy również zwrócić uwagę, że w innych krajach Common Law używane są inne określenia na zasiedzenie jako instytucję (np. ‘*prescription*’ albo ‘*prescriptive title*’). Warto zobaczyć, jak ten termin jest tłumaczony w słownikach wydawanych w Polsce. W wielu polskich słownikach specjalistycznych (prawniczych) pojęcia ‘*adverse possession*’ nie znajdziemy⁵. W innych określanym jest jako „posiadanie bezprawne”, co poniekąd jest prawdą z punktu widzenia prawa angielskiego, przy czym nie oddaje to dokładnie znaczenia tego terminu. Jednocześnie brak tam informacji, że termin ten używany jest na określenie zasiedzenia jako instytucji⁶. Ostatnia opcja to ‘bezprawne posiadanie (prowadzi do zasiedzenia w wypadku, gdy właściciel w terminie nie wystąpi o eksmisję)’, co jest znacznie bliższe temu, jak rozumie to angielskie prawo. Tutaj również brak jest informacji, że jest to termin używany na określenie zasiedzenia jako instytucji⁷. Jest to dość istotny problem, biorąc pod uwagę dwa kolejne terminy, które są wiązane z zasiedzeniem jako instytucją. Jeśli chodzi o tłumaczenie tego terminu na język polski, dość ciekawa sytuacja zachodzi w słowniku P.H. Collina i K. Bartnickiego. Do dość adekwatnej definicji w języku angielskim (*‘adverse possession = occupation of property (such as by squatters) contrary to the rights of the real owner’*) dodane jest tłumaczenie na język polski – ‘posiadanie bezprawne’ bez dalszych wyjaśnień⁸.

⁴ A. Clarke, *Principles of property law (Kindle edition)*, Cambridge 2020, s. 480; M. Dixon, *Modern land law (Kindle edition)*, London 2018, s. 460; R. Kelly, E. Hatfield, *Land law: a problem-based approach (Kindle edition)*, London-New York 2018, s. 422.

⁵ A. Kienzler, *Słownik prawniczo-handlowy angielsko-polski. English-Polish legal and business dictionary*, Raszyn 2005; E. Myrczek, *Słownik terminologii prawniczej: angielsko-polski, polsko-angielski*, Warszawa 2006; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej. Część 2 angielsko-polska*, Bydgoszcz 2002; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej. Część 1 polsko-angielska*, Bydgoszcz 2002; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej angielsko-polski*, Bydgoszcz, Warszawa 2007; J. Pieńkos, *Polsko-angielski słownik prawniczy*, Kraków 2002.

⁶ E. Łozińska-Małkiewicz, J. Małkiewicz, *Duży polsko-angielski słownik terminologii prawniczej*, Toruń 2005, s. 450; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics, Vol. 1: English-Polish*, Warszawa 2018, s. 28.

⁷ J. Jaślan, H. Jaślan, *Słownik terminologii prawniczej i ekonomicznej angielsko-polski*, Warszawa 1991, s. 28.

⁸ P.H. Collin, K. Bartnicki, *Słownik prawa*, Warszawa 2001, s. 10.

2.2. Prescription

Zgodnie z polskimi słownikami jest to jeden z dwóch terminów na określenie zasiedzenia jako instytucji⁹, przy czym część z tych słowników używa na określenie zasiedzenia terminu *'acquisitive prescription'*¹⁰, a część *'positive prescription'*¹¹. Jeśli chodzi o angielskie słowniki specjalistyczne, termin *'prescription'* jest nieco inaczej wyjaśniany. Zgodnie ze słownikiem oksfordzkim jest to nabycie na korzyść własnej nieruchomości (nieruchomości władnącej) służebności (*'easement'* – prawo zbliżone do naszej służebności) albo *'profit à prendre'* (prawo zbliżone do obowiązujących kiedyś w naszym prawie ciężarów realnych) w stosunku do cudzej nieruchomości (nieruchomości obciążonej) poprzez korzystanie przez długi okres (*'the acquisition for the benefit of one's own land (the dominant tenement) of an *easement or *profit à prendre over another's land (the servient tenement) by uninterrupted use over a long period'*)¹². Podobnie jest to wyjaśniane w angielskich podręcznikach do prawa rzeczowego¹³. Jak widać z prostego porównania definicji, w prawie angielskim termin *'prescription'* ma nieco inne znaczenie niż by to wynikało z polskich słowników specjalistycznych – termin ten określa tylko i wyłącznie instytucję zbliżoną do naszego zasiedzenia służebności. Zaznaczyć trzeba, że termin *'prescription'* albo *'prescriptive title'* w innych krajach Common Law jest używany na określenie zasiedzenia, niemniej jednak w Polskich słownikach specjalistycznych nie ma o tym informacji. W kontaktach z angielskimi kolegami może to powodować wiele problemów.

⁹ J. Jaślan, H. Jaślan, *op. cit.*, s. 469; A. Kienzler, *op. cit.*, s. 340; E. Łozińska-Małkiewicz, J. Małkiewicz, *op. cit.*, s. 881; E. Muszalski i in., *Słownik prawniczy polsko-angielski*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1986, s. 154; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej. Część 2 angielsko-polska...*, s. 484; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej. Część 1 polsko-angielska...*, s. 500; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej angielsko-polski...*, s. 382; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics, Vol. 1: English-Polish...*, s. 574; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics, Vol. 2, Polish-English*, Warszawa 2019, s. 672; J. Pieńkos, *op. cit.*, s. 470; J. Stanisławski, *Wielki słownik angielsko-polski*, Warszawa 1964, s. 666; J. Stanisławski, *Wielki słownik polsko-angielski: z suplementem. P-Ż*, Warszawa 1990, s. 693.

¹⁰ A. Kienzler, *op. cit.*, s. 340; E. Łozińska-Małkiewicz, J. Małkiewicz, *op. cit.*, s. 881; E. Muszalski i in., *op. cit.*, s. 154; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej. Część 1 polsko-angielska...*, s. 500; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej. Część 2 angielsko-polska...*, s. 484; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej angielsko-polski...*, s. 382; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics, Vol. 1, English-Polish...*, s. 575; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics. Vol. II: Polish-English...*, s. 672; J. Pieńkos, *op. cit.*, s. 470.

¹¹ E. Łozińska-Małkiewicz, J. Małkiewicz, *op. cit.*, s. 881; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics. Vol. I English-Polish...*, s. 574; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics, Vol. 2, Polish-English...*, s. 672; J. Stanisławski, *Wielki słownik angielsko-polski...*, s. 666.

¹² J. Law, *A dictionary of law. Oxford Quick Reference (Kindle edition)...*, s. 1186.

¹³ E. Cooke, *Land law (Kindle edition)*, Oxford 2020, s. 218-221; M. Dixon, *Modern land law (Kindle edition)...*, s. 315-325; R. Kelly, E. Hatfield, *op. cit.*, s. 330-336.

2.3. Usucaption

Zgodnie z polskimi słownikami, również tymi specjalistycznymi, termin *'usucaption'* jest używany na określenie zasiedzenia jako instytucji albo sposobu nabycia przez zasiedzenie¹⁴. Termin ten nie występuje w angielskich słownikach specjalistycznych¹⁵, nie znalazłem go również w angielskich podręcznikach do prawa rzeczowego po przeszukaniu pełnotekstowym ich treści w wersji elektronicznej¹⁶. Co ciekawe, pojawił się w amerykańskim słowniku prawniczym Garnera, gdzie autor wskazuje, że jest to rzadko używany termin na zasiedzenie, sugerując również, że używa się go do określenia zasiedzenia własności w systemach prawnych opartych na europejskiej tradycji kontynentalnej¹⁷. Jeśli chodzi o słowniki angielskie, to w słowniku Longmana na określenie zasiedzenia jest bardzo zbliżony termin *'usucapion'*¹⁸. Bryon A. Garner wyjaśnia, że jest on termin (*usucaption*) używany przez przedstawicieli nauki (*academic writers*) zamiennie z łacińskim określeniem *'usucapio'*¹⁹.

Jak widać, komunikacja z angielskimi kolegami przy wykorzystaniu z naszych polskich słowników specjalistycznych może być mocno utrudniona. Termin służący w Anglii do określenia zasiedzenia nie występuje w tym znaczeniu w polskich słownikach specjalistycznych. Natomiast jeden z terminów na określenie zasiedzenia w polskich słownikach ma inne znaczenie w prawie angielskim, a drugi jest w zasadzie w Anglii nieznany.

3. Inne terminy związane z zasiedzeniem

3.1. Possession²⁰

Zasadniczo termin ten opisuje w prawie instytucję podobną do naszego posiadania, więc tłumaczenie na polski jako *'posiadanie'* jest co do zasady adekwatne. Problem się pojawia, jeśli rozpatrujemy różne rodzaje posiadania, np. zależne. Dla zrozumienia problemu należy pokrótce wyjaśnić, jak angielskie prawo pojmuje posiadanie, co również będzie pomocne przy kolejnym terminie. Co do zasady posiadanie w pra-

¹⁴ J. Jaślan, H. Jaślan, *op. cit.*, s. 662; A. Kienzler, *op. cit.*, s. 460; E. Łozińska-Małkiewicz, J. Małkiewicz, *op. cit.*, s. 881; E. Muszalski i in., *op. cit.*, s. 154; E. Myrczek, *op. cit.*, s. 155; E. Ożga, *Słownik terminologii prawniczej angielsko-polski...*, s. 504, 640; E. Ożga, *The great dictionary of law and economics, Vol. 2: Polish-English...*, s. 672; J. Pienkos, *op. cit.*, s. 470; J. Stanisławski, *Wielki słownik angielsko-polski...*, s. 1029; J. Stanisławski, *Wielki słownik polsko-angielski: z suplementem. P-Z...*, s. 693.

¹⁵ P.H. Collin, *English law dictionary...*; *idem*, *Dictionary of law...*; D. Greenberg, F. Stroud, *op. cit.*; J. Law, *op. cit.*; J. Law, E.A. Martin, *op. cit.*; J.E. Penner, *op. cit.*; D.M. Walker, *op. cit.*

¹⁶ A. Clarke, *op. cit.*; E. Cooke, *op. cit.*; D. Cowan, L. Fox O'Mahony, N. Cobb, *Great debates in land law (Kindle edition)*, London 2016; M. Dixon, *op. cit.*; R. Kelly, E. Hatfield, *op. cit.*

¹⁷ B.A. Garner, *A dictionary of modern legal usage*, New York-Oxford 1995, s. 906.

¹⁸ P.H. Richards, L.B. Curzon, *op. cit.*, s. 603.

¹⁹ B.A. Garner, *op. cit.*, s. 906.

²⁰ Oczywiście termin ten jest analizowany tylko w kontekście prawa rzeczowego.

wie angielskim dotyczy posiadania dwóch praw – *freehold* i *leasehold*²¹. Co bardzo istotne, prawo angielskie przyjęło koncepcję posiadania praw w przeciwieństwie do prawa polskiego, gdzie posiada się rzeczy, z jednym wyjątkiem dotyczącym służebności. Warto zwrócić uwagę, że polskie prawo przed wprowadzeniem Kodeksu cywilnego również uznawało koncepcję posiadania praw, a nie rzeczy. W literaturze angielskiej prawa, które uznałibyśmy w Polsce za ograniczone prawa rzeczowe, określane są mianem nieposesoryjnych praw do korzystania z nieruchomości (*non-possessory land use rights*). Prawa takie dają możliwość korzystania (*use*), ale nie posiadania²². Dlatego też koncepcja posiadania samoistnego i zależnego jest prawnikom angielskim zupełnie obca, podczas gdy w naszych polskich słownikach powszechne są określenia '*independent possession*' (albo '*independent possessor*')²³, '*autonomus possession*' (albo '*autonomus possessor*')²⁴, '*dependent possession*' (albo '*dependent possessor*')²⁵. Trzeba jeszcze na koniec wyjaśnić związek terminu '*possession*' z terminem '*occupation*' występujący w języku angielskim. Jak wskazuje Marek Wonnacott, termin '*possession*' jest używany czasami w znaczeniu potocznym jako władztwo faktyczne nad nieruchomością, w języku angielskim określa się to mianem '*physical occupation*' albo '*use and occupation*'. Autor bardzo krytycznie odnosi się do używania określenia '*possession*' w tym znaczeniu przez prawników²⁶. Warto zwrócić uwagę, że to, co polskie prawo rozumie pod pojęciem posiadania (jako rodzaju władztwa faktycznego), najlepiej oddaje właśnie angielski termin '*occupation*'.

3.2. Squatter

Termin '*squatter*' jest tłumaczony w polskich słownikach specjalistycznych jako 'dziki lokator'²⁷ albo go w nich nie ma²⁸. W znaczeniu potocznym oznacza 'dzikiego lokatora', niemniej jednak przez angielskich prawników używany jest na określenie jakiegokolwiek osoby, która posiada nieruchomość bezprawnie, głównie

²¹ M. Wonnacott, *Possession of land*, Cambridge 2006, s. 1-5.

²² A. Clarke, *op. cit.*, s. 500-524.

²³ E. Łozińska-Małkiewicz, J. Małkiewicz, *op. cit.*, s. 450; E. Muszalski i in., *op. cit.*, s. 73; E. Myrczek, *op. cit.*, s. 115; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej. Część 2 angielsko-polska...*, s. 477; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej angielsko-polski...*, s. 377; J. Pieńkos, *op. cit.*, s. 250.

²⁴ A. Kienzler, *op. cit.*, s. 335; E. Myrczek, *op. cit.*, s. 115; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej. Część 2 angielsko-polska...*, s. 477; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej angielsko-polski...*, s. 377; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics, Vol. 1: English-Polish...*, s. 565; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics, Vol. 2: Polish-English...*, s. 374.

²⁵ A. Kienzler, *op. cit.*, s. 335; E. Łozińska-Małkiewicz, J. Małkiewicz, *op. cit.*, s. 450; E. Muszalski i in., *op. cit.*, s. 73; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej. Część 1 polsko-angielska...*, s. 294; E. Oźga, *Słownik terminologii prawniczej angielsko-polski...*; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics, Vol. 1: English-Polish...*, s. 565; J. Pieńkos, *op. cit.*, s. 251.

²⁶ M. Wonnacott, *op. cit.*, s. 5-8.

²⁷ P.H. Collin, K. Bartnicki, *op. cit.*, s. 337; E. Myrczek, *op. cit.*, s. 142.

²⁸ A. Kienzler, *op. cit.*; E. Oźga, *The great dictionary of law and economics, Vol. 1: English-Polish...*

w kontekście potencjalnego zasiedzenia²⁹. Tłumaczenie 'dziki lokator' sugeruje, że ten zwrot dotyczy tylko lokali mieszkalnych, ale termin '*squatter*' będzie również używany w innych wypadkach, np. gdy sąsiad na skutek błędnych pomiarów postawił płot i zajął pas cudzej nieruchomości.

4. Zakończenie

Jak już wcześniej wskazałem, celem tego artykułu jest pokazanie istotnego problemu w komunikacji pomiędzy prawnikami w języku angielskim, a nie szczegółowa analiza instytucji zasiedzenia w angielskim prawie rzeczowym. Jak wynika z powyższych rozważań, stosujemy w Polsce zupełnie inną terminologię angielską na określenie terminów, które właściwie są zbieżne pojęciowo. Korzystając ze słowników wydanych w Polsce, będziemy mieli duży problem w porozumieniu się z naszymi kolegami prawnikami, dla których język angielski jest językiem ojczystym. Problem, jak się wydaje, ma charakter systemowy i dotyczy kształcenia zarówno prawników, jak i tłumaczy w naszym kraju. Biorąc pod uwagę, że obrót prawny z Wielką Brytanią będzie coraz większy, jest to problem bardzo istotny: Polacy stanowią jedną z najliczniejszych mniejszości narodowych w Wielkiej Brytanii, a ponadto w niektórych wypadkach polskie sądy będą musiały stosować prawo angielskie, jak również angielskie sądy prawo polskie i zrozumienie prawniczej terminologii angielskiej będzie miało kluczowe znaczenie. Tylko dalsze badania prawnoporównawcze z naciskiem na terminologię prawniczą mogą pomóc ten problem rozwiązać.

Literatura

- Clarke A., *Principles of property law (Kindle edition)*, Cambridge 2020.
 Collin P.H., *Dictionary of law*, Teddington 2000.
 Collin P.H., *English law dictionary*, Teddington, Middlesex 1986.
 Collin P.H., Bartnicki K., *Słownik prawa*, Warszawa 2001.
 Cooke E., *Land law (Kindle edition)*, Oxford 2020.
 Cowan D., Fox O'Mahony L., Cobb N., *Great debates in land law (Kindle edition)*, London 2016.
 Dixon M., *Modern land law (Kindle edition)*, London 2018.
 Garner B.A., *A dictionary of modern legal usage*, New York-Oxford 1995.
 Greenberg D., Stroud F., *Stroud's judicial dictionary of words and phrases*, London 2012.
 Jaślan J., Jaślan H., *Słownik terminologii prawniczej i ekonomicznej angielsko-polski*, Warszawa 1991.
 Kelly R., Hatfield E., *Land law: a problem-based approach (Kindle edition)*, London, New York 2018.

²⁹ A. Clarke, *Principles of property law (Kindle edition)*...; E. Cooke, *Land law (Kindle edition)*...; D. Cowan, L. Fox O'Mahony, N. Cobb, *Great debates in land law (Kindle edition)*...; M. Dixon, *Modern land law (Kindle edition)*...; R. Kelly, E. Hatfield, *Land law: a problem-based approach (Kindle edition)*...

- Kienzler A., *Słownik prawniczo-handlowy angielsko-polski. English-Polish legal and business dictionary*, Raszyn 2005.
- Kubacki A.D., *Organizacja warsztatu tłumacza przysięgłego*, [w:] *Tłumaczenie poświadczane. Status, kształcenie, warsztat i odpowiedzialność tłumacza przysięgłego*, Warszawa 2012.
- Law J., *A dictionary of law. Oxford Quick Reference (Kindle edition)*, Oxford 2018.
- Law J., Martin E.A., *A dictionary of law (Kindle edition)*, Oxford 2013.
- Łozińska-Małkiewicz E., Małkiewicz J., *Duży polsko-angielski słownik terminologii prawniczej*, Toruń 2005.
- Muszalski E., Rydlewska-Szewczykowa D., Żaczekiewiczowa J. i in., *Słownik prawniczy polsko-angielski*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1986.
- Myrczek E., *Słownik terminologii prawniczej: angielsko-polski, polsko-angielski*, Warszawa 2006.
- Ożga E., *The great dictionary of law and economics, Vol. 1: English-Polish*, Warszawa 2018.
- Ożga E., *The great dictionary of law and economics, Vol. 2: Polish-English*, Warszawa 2019.
- Ożga E., *Słownik terminologii prawniczej angielsko-polski*, Bydgoszcz, Warszawa 2007.
- Ożga E., *Słownik terminologii prawniczej. Część 2 angielsko-polska*, Bydgoszcz 2002.
- Ożga E., *Słownik terminologii prawniczej. Część 1 polsko-angielska*, Bydgoszcz 2002.
- Penner J.E., *The law student's dictionary*, Oxford 2008.
- Pieńkos J., *Polsko-angielski słownik prawniczy*, Kraków 2002.
- Richards P.H., Curzon L.B., *The Longman Dictionary of Law*, Harlow 2007.
- Stanisławski J., *Wielki słownik polsko-angielski: z suplementem. P-Ż*, Warszawa 1990.
- Stanisławski J., *Wielki słownik angielsko-polski*, Warszawa 1964.
- Walker D.M., *The Oxford companion to law*, Oxford 1980.
- Wonnacott M., *Possession of land*, Cambridge 2006.